LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO

Į S A K Y M A S
DĖL STR 2.03.01:2001 „STATINIAI IR TERITORIJOS. REIKALAVIMAI ŽMONIŲ SU NEGALIA REIKMĖMS“ PATVIRTINIMO

2001 m. birželio 14 d. Nr. 317
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų (Žin.,1998, Nr. 84-2353) 6.4 punktu:

1. T v i r t i n u statybos techninių reikalavimų reglamentą STR 2.03.01:2001 „Statiniai ir teritorijos. Reikalavimai žmonių su negalia reikmėms“ (pridedama).

2. Laikau netekusiu galios RSN 154-93 „Gyvenamieji ir visuomeniniai pastatai bei aplinka, pritaikyti žmonėms su fiziniais trūkumais“, patvirtintą Statybos ir urbanistikos ministerijos 1993 12 28 įsakymu Nr. 233 (Žin., 1994, Nr. 1-22).

3. Papildau statybos techninio reglamento STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“ (Žin., 1999, Nr. 27-773) IV skyriaus 5.7 ir 7.7 punktus bei išdėstau juos taip:

„5.7. Viadukų, tiltų ir požeminių perėjų pėsčiųjų takai sankryžose turi būti projektuojami atsižvelgiant į STR 2.03.01:2001 „Statiniai ir teritorijos. Reikalavimai žmonių su negalia reikmėms“;

„7.7. Jei važiuojamoji gatvės dalis yra platesnė nei 4 eismo juostos, jos viduryje įrengiama ne siauresnė kaip 1,8 m pločio ir ne mažesnio kaip 1,5 m gylio (pėsčiojo judėjimo kryptimi) pėsčiųjų saugos salelė.

Saugos salelė turi būti įrengiama gatvės važiuojamosios dalies lygyje su įspėjamuoju paviršiumi pagal STR 2.03.01:2001 „Statiniai ir teritorijos. Reikalavimai žmonių su negalia reikmėms“ reikalavimus.“

4. Aplinkos ministerijos informacijos kompiuterinėje sistemoje vadovautis reikšminiais žodžiais: „reglamentas“, „projektavimas“.

APLINKOS MINISTRAS HENRIKAS ŽUKAUSKAS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2001 m. birželio 14 d. įsakymu Nr. 317

STATYBOS TECHNINIŲ REIKALAVIMŲ REGLAMENTAS STR 2.03.01:2001 STATINIAI IR TERITORIJOS. REIKALAVIMAI ŽMONIŲ SU NEGALIA REIKMĖMS

I. TAIKYMO SRITIS IR BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šis statybos techninis reglamentas (toliau – reglamentas) nustato reikalavimus Lietuvos ir užsienio valstybių juridiniams bei fiziniams asmenims, rengiantiems statybų projektus, kad būtų užtikrinamos Lietuvos Respublikos įstatymuose [17.1-3] ir kituose teisės aktuose [17.4] įtvirtintos garantijos žmonėms su negalia integruotis į visuomenę ir be apribojimų naudotis aplinka.

2. Šis reglamentas taikomas rengiant statinio projektus, skirtus leidimui statyti gauti ir statybos darbams atlikti, taip pat projektus statinių, kuriems statyti nereikia leidimo, tačiau būtina turėti projektą [17.10]. Esminius statinio reikalavimus nustato reglamentai [17.13-17].

3. Šis reglamentas taikomas rengiant projektus statinių, kurių nomenklatūra pateikta šio reglamento A priede.

4. Šis reglamentas atitinka Europos Sąjungos standarte (techniniame pranešime) ISO/TR 9527:1994(E) [D priedas] nustatytus būtinus minimalius aplinkos pritaikymo žmonėms su negalia reikalavimus.

5. Šis reglamentas yra privalomas visiems statybos dalyviams, juridiniams ir fiziniams asmenims bei įmonėms, neturinčioms juridinio asmens teisių, kurių veiklą reglamentuoja Statybos įstatymas [17.2], taip pat statybos valstybinį reguliavimą vykdančioms valstybės ir savivaldos institucijoms.

6. Šis reglamentas nustato privalomuosius miestų, miestelių ir kaimų teritorijų, pavienių sklypų bei jų įrangos elementų, viešųjų, gyvenamųjų bei kitų pastatų, jų interjero bei įrangos elementų reikalavimus. Šie reikalavimai pateikiami kiekybinių, kokybinių rodiklių ar kita forma. Papildomai pateikiamos rekomendacijos.

7. Šio reglamento reikalavimai taikomi rengiant bendrojo, detaliojo ir specialiojo planavimo projektų sprendinius. Bendruosius bendrųjų, detaliųjų ir specialiųjų planų rengimo reikalavimus nustato teritorijų planavimo normų sąvado dokumentai [17.22-25].

8. Šio reglamento specialieji reikalavimai taikomi rengiant susisiekimo sistemos ir jos elementų projektus. Bendruosius susisiekimo sistemos ir jos elementų projektų reikalavimus nustato Automobilių kelių projektavimo normos ir taisyklės [17.20] bei automobilių tiltų projektavimo normos ir taisyklės [17.21], taip pat techninis reglamentas [17.18].

9. Šis reglamentas netaikomas rengiant individualių gyvenamųjų namų projektus. Jis gali būti taikomas šiems projektams statytojams pageidaujant. Šis reglamentas netaikomas laikinųjų statinių atveju.

10. Už šio reglamento reikalavimų įgyvendinimą atsako projektų vadovai ir projektų dalių vadovai, autorinės bei techninės priežiūros ir statybų vadovai [17.6, 17.11].

11. Pagrindinėse statybos veiklos srityse dirbančių specialistų žinios apie žmonių su negalia aplinkos poreikius turi būti patikrinamos ir jų atestacijos metu [17.5].

12. Šio reglamento reikalavimų įvykdymą užtikrinantys sprendiniai turi būti pateikti projekte. Bendruosius statinio projekto rengimo tvarkos ir sudėties reikalavimus nustato techniniai reglamentai [17.7-8].

13. Savivaldybė (jos padalinys), nustatydama projektavimo sąlygas, turi teisę numatyti ir kitas papildomas priemones, kad žmonėms su negalia svarbūs aplinkos objektai ir elementai (A priedas) būtų jiems patogūs naudotis, ir, aprobuodama projektą, reikalauti, jog jis atitiktų šiuos reikalavimus [17.9].

14. Nukrypimus nuo šiame reglamente nustatytų reikalavimų įvykdymo projektuose statytojų prašymu nagrinėja šį reglamentą patvirtinusi institucija (Aplinkos ministerija) komisijos, kurią sudaro vietos savivaldybė ir Lietuvos invalidų reikalų taryba prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (ar jos įgaliotos organizacijos ir specialistai), teikimu [17.9]. Komisija statytojų prašymu išnagrinėja ir įvertina nukrypimus nuo šio reglamento kompensuojančių priemonių taikymą projektuose bei teikia Aplinkos ministerijai siūlymą dėl šių nukrypimų įvertinimo.

15. Šio reglamento reikalavimų įvykdymas turi būti patikrintas pripažįstant pastatytus statinius tinkamais naudoti. Šio reglamento reikalavimų įvykdymas taip pat turi būti patikrintas statinių, kuriems statyti leidimas nereikalingas, taip pat statinių, kuriems statyti leidimas nereikalingas, tačiau būtina turėti suderintą projektą, atveju. Šių reikalavimų neatitinkantis statinys nepripažįstamas tinkamu naudoti [17.12].

16. Šiuo reglamentu nustatytų teritorijų, statinių ir elementų sprendinių pavyzdžiai pateikti rekomendacijose (D priedas).

II. NUORODOS

17. Šiame reglamente pateiktos nuorodos į šiuos normatyvinius dokumentus ir kitus teisės aktus:

17.1. Lietuvos Respublikos invalidų socialinės integracijos įstatymą (Žin., 1991, Nr. 36-969; 1998, Nr. 98-2706);

17.2. Lietuvos Respublikos statybos įstatymą (Žin., 1996, Nr. 32-788; 2000, Nr. 84-2533);

17.3. Lietuvos Respublikos bevariklio transporto įstatymą (Žin., 2000, Nr. 56-1642);

17.4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 04 07 nutarimą Nr. 253 „Dėl invalidų medicininės, socialinės, darbinės reabilitacijos krypčių laikotarpiui iki 2002 metų“;

17.5. organizacinį tvarkomąjį statybos techninį reglamentą STR 1.02.01:1996 „Specialistų, dirbančių teritorijų planavimo ir pagrindinėse statybos techninės veiklos srityse, atestavimas“ (Žin., 1996, Nr. 112-2560; 1999, Nr. 37-1141);

17.6. organizacinį tvarkomąjį statybos techninį reglamentą STR 1.02.02:1997 „Projekto vadovo ir projekto dalies vadovo veikla“ (Žin., 1997, Nr. 10-193);

17.7. organizacinį tvarkomąjį statybos techninį reglamentą STR 1.05.01:1997 „Statinio projekto rengimo tvarka“ (Žin., 1997, Nr. 32-807, Nr. 114-2902);

17.8. organizacinį tvarkomąjį statybos techninį reglamentą STR 1.05.02:1997 „Statinio projekto sudėtis“ (Žin., 1997, Nr. 41-1023, Nr. 114-2904);

17.9. organizacinį tvarkomąjį statybos techninį reglamentą STR 1.05.03:1997 „Statinių projektavimo sąlygų nustatymo, statinių projektų derinimo ir jų tvirtinimo tvarka“ (Žin., 1997, Nr. 101-2559; 1998, Nr. 34-924);

17.10. organizacinį tvarkomąjį statybos techninį reglamentą STR 1.07.01:1999 „Leidimų statyti ir griauti statinius išdavimo tvarka“ (Žin., 1999, Nr. 84-2510, Nr. 90-2667; 2000, Nr. 11-273);

17.11. organizacinį tvarkomąjį statybos techninį reglamentą STR 1.09.02:1997 „Statinio statybos autorinės priežiūros tvarka. Autorinės priežiūros vadovo veikla“ (Žin., 1997, Nr. 21-518; 1999, Nr. 5-127);

17.12. organizacinį tvarkomąjį statybos techninį reglamentą STR 1.11.01:2000 „Statinių pripažinimo tinkamais naudoti tvarka“ (Žin., 2000, Nr. 79-2401);

17.13. techninių reikalavimų statybos techninį reglamentą STR 2.01.01(1):1999 „Esminiai statinio reikalavimai. Mechaninis patvarumas ir pastovumas“ (Žin., 1999, Nr. 107-3120, Nr. 112-3260; 2000, Nr. 8-215, Nr. 8-216, Nr. 17-424);

17.14. techninių reikalavimų statybos techninis reglamentas STR 2.01.01(2):1999 „Esminiai statinio reikalavimai. Gaisrinė sauga“ (Žin., 1999, Nr. 107-3120, Nr. 112-3260; 2000, Nr. 8-215, Nr. 8-216, Nr. 17-424);

17.15. techninių reikalavimų statybos techninį reglamentą STR 2.01.01(3):1999 „Higiena, sveikata, aplinkos apsauga“ (Žin., 1999, Nr. 107-3120, Nr. 112-3260; 2000, Nr. 8-215, Nr. 8-216, Nr. 17-424);

17.16. techninių reikalavimų statybos techninį reglamentą STR 2.01.01(4):1999 „Esminiai statinio reikalavimai. Naudojimo sauga“ (Žin., 1999, Nr. 107-3120, Nr. 112-3260; 2000, Nr. 8-215, Nr. 8-216, Nr. 17-424);

17.17. techninių reikalavimų statybos techninį reglamentą STR 2.01.01(5):1999 „Esminiai statinio reikalavimai. Apsauga nuo triukšmo“ (Žin., 1999, Nr. 107-3120, Nr. 112-3260; 2000, Nr. 8-215, Nr. 8-216, Nr. 17-424);

17.18. techninių reikalavimų statybos techninį reglamentą STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“ (Žin., 1999, Nr. 27-773);

17.19. techninių reikalavimų statybos techninį reglamentą STR 2.09.02:1998 „Šildymas, vėdinimas, oro kondicionavimas“ (Žin., 1999, Nr. 13-333);

17.20. Automobilių kelių projektavimo normas ir taisykles PNT- K95;

17.21. Automobilių tiltų projektavimo normas ir taisykles PNT- T97;

17.22. Miestų, miestelių ir kaimų bendrojo planavimo laikinąsias taisykles B6-96 (Žin., 1997, Nr. 4-65);

17.23. Rajono savivaldybės teritorijos bendrojo planavimo laikinąsias taisykles B7-96 (Žin., 1997, Nr. 4-65);

17.24. Detaliųjų planų taisykles D1-96 (Žin., 1996, Nr. 119-2806);

17.25. Specialiojo planavimo dokumentų rengimo, derinimo ir tvirtinimo bendrąsias taisykles S1-98 (Žin., 1998, Nr. 97-2693);

17.26. medicinos normą MN 9:1995 „Sveikatos apsaugos įstaigų akreditavimo bendrieji reikalavimai“;

17.27. medicinos normą MN 11-1:1996. I dalis „Sveikatos apsaugos įstaigų akreditavimo specialieji reikalavimai“;

17.28. medicinos normą MN 11-2:1997. II dalis „Sveikatos apsaugos įstaigų akreditavimo specialieji reikalavimai“;

17.29. medicinos normą MN 11-3:1997. III dalis „Sveikatos apsaugos įstaigų akreditavimo specialieji reikalavimai“;

17.30. medicinos normą MN 12:1996 „Sveikatos apsaugos įstaigų akreditavimo specialieji reikalavimai. Reabilitacijos ir sanatorinio gydymo įstaigos (padaliniai)“;

17.31. higienos normą HN 42:1999 „Gyvenamųjų ir viešosios paskirties pastatų mikroklimatas“;

17.32. higienos normą HN 47-1995 „Medicinos įstaigos“;

17.33. higienos normą HN 55-1995 „Tualetai“;

17.34. higienos normą HN 69-1997 „Šiluminis komfortas ir pakankama šiluminė aplinka darbo patalpose“;

17.35. higienos normą HN 75-1997 „Ikimokyklinės įstaigos“;

17.36. higienos normą HN 98-2000 „Natūralus ir dirbtinis apšviestumas“;

17.37. higienos normą HN 21:1998 „Bendrojo lavinimo mokyklos“;

17.38. higienos normą HN 70:1997 „Gamybinės buities patalpos“;

17.39. respublikines statybos normas RSN 133-91 „Priešgaisrinė sauga. Pagrindiniai reikalavimai“;

17.40. respublikines statybos normas RSN 134-92 „Visuomeniniai pastatai ir statiniai. Priešgaisriniai reikalavimai“;

17.41. respublikines statybos normas RSN 138-92 „Pastatų ir statinių priešgaisrinė automatika“.

III. TERMINAI IR APIBRĖŽIMAI

18. Šiame reglamente vartojami šie terminai ir apibrėžimai:

18.1. **aplinkos tvarkymas** – takų ir šaligatvių, gatvių bei privažiavimų, jų dangos, bevariklio transporto trasų, apželdinimo, išorės apšvietimo sistemos įrengimas ar rekonstravimas miesto teritorijoje ar statinio sklype;

18.2. **automatinės durys** – durys, kurias atidaro automatinis mechanizmas žmogui prisiartinus prie jų, suveikus jungikliui ar fotoelementui;

18.3. **bekliūtis** – teritorijos, pastato ar statinio dalis ar elementas, nesukeliantis žmonėms su negalia kliūčių, didesnių nei leistina šiame reglamente (pvz.: bekliūtis takas, bekliūtė trasa, anga ir kt.);

18.4. **būstas** – atskiras gyvenamasis vienetas, turintis visas žmogui gyventi būtinas patalpas ar zonas: maisto ruošimo ir valgymo, miegamąją ir poilsio, sanitarinę. Šiuo terminu apibendrintai pavadinamas gyvenamasis namas ir butas;

18.5. **daugiabutis namas** – bet koks būstas, kuriame yra daugiau kaip du butai;

18.6. **informacijos sistema** – rega, klausa ar lytėjimu suvokiamų ženklų, signalų ir įrangos visuma miesto aplinkoje, pastatų ar statinių viduje ir išorėje;

18.7. **įspėjamasis paviršius** – takų ar dangų paviršius, besiskiriantis savo spalva, faktūra ar tekstūra nuo aplinkinių paviršių, skirtas įspėti žmones apie takų aukščio ar krypties pasikeitimus bei kitas kelyje esančias kliūtis;

18.8. **išilginis nuolydis** – takų ar šaligatvių nuolydis, lygiagretus su pagrindine judėjimo kryptimi;

18.9. **laikinasis pastatas, statinys** – ne ilgiau kaip šešis mėnesius naudotis skirtas pastatas, statinys, išskyrus sezoninius kultūros, maitinimo ir renginių statinius;

18.10. **pagrindinis įėjimas** – įėjimas, pro kurį į pastato vidų patenka dauguma žmonių;

18.11. **pandusas** – nuožulnus judėjimo paviršius vertikaliems aukščių skirtumams įveikti;

18.12. **pavojaus signalizacija** – garso bei šviesos signalų sistema, skirta pastatų gyventojams, lankytojams ir aptarnaujančiajam personalui įspėti apie būsimą ar kilusį pavojų, gaisrą ir pagalbos būtinumą;

18.13. **pritaikyta tras**a – bekliūtis takas ŽN kelyje, jungiantis pritaikytus elementus ir erdves. Miesto aplinkoje ŽN pritaikytą trasą sudaro takai, aikštės, pandusai, liftai, keltuvai, bevariklio transporto infrastruktūra ir kiti elementai. Pastatuose ją sudaro koridoriai, pandusai, liftai, durų angos ir kiti elementai;

18.14. **skersinis nuolydis** – takų ar šaligatvių nuolydis, statmenas pagrindinei judėjimo krypčiai;

18.15. **tarnybinis įėjimas** – įėjimas į pastatą ar statinį, skirtas aptarnaujančiajam personalui;

18.16. **žmonės su negalia** (**toliau – ŽN**) (vietoj anksčiau vartoto termino „invalidai“) – žmonės, kuriems yra sutrikusios kūno dalių ir organų funkcijos, įskaitant judėjimo, regos, klausos, manipuliavimo sutrikimus, iš dalies ar visiškai apribojančius žmonių galimybę judėti, orientuotis ir naudotis materialiosios aplinkos elementais.

Kiti šiame reglamente vartojami terminai ir apibrėžimai pateikti Statybos įstatyme [17.2], Bevariklio transporto įstatyme [17.3], reglamentuose [17.13–17].

IV. MIESTŲ, MIESTELIŲ IR KAIMŲ TERITORIJOS

19. Miestų, miestelių ir kaimų (toliau – miestai) teritorijos bei visi jų elementai turi būti suprojektuoti ir įrengti taip, kad nesukeltų kliūčių negalią turintiems žmonėms ir nebūtų kaip nors ribojamas jų laisvas gyvenimas, judėjimas ir veikla. ŽN svarbių objektų sąrašas pateiktas šio reglamento A priede.

20. Miesto teritorijoje greta būstų turi būti įrengiami būtini žmonių aptarnavimo objektai. Atstumai iki jų turi užtikrinti ŽN galimybę jais naudotis.

21. Gyvenamojoje teritorijoje, gyvenamuosiuose kvartaluose ir atskiruose daugiabučiuose gyvenamuosiuose namuose turi būti suprojektuota ne mažiau kaip 5% butų, tinkamų gyventi ŽN.

22. ŽN pritaikyti būstai turi būti tolygiai išdėstyti miesto gyvenamojoje teritorijoje.

23. ŽN pritaikyti būstai turi būti įvairaus dydžio, tokie, kaip ir kiti miesto teritorijoje esantys būstai.

24. Miesto aplinkoje turi būti įrengiami viešieji sanitariniai mazgai ir taksofonai bei užtikrinta galimybė ŽN jais naudotis.

25. Atstumas nuo būstų, kuriuose įrengti žmonių su negalia butai, iki miesto viešojo keleivių susisiekimo sistemos transporto stotelių turi užtikrinti ŽN realią galimybę jas pasiekti ir būti ne didesnis kaip 500 m.

26. Miesto gatvės, tiltai, viadukai, sankryžos, automobilių stovėjimo aikštelės, perėjos, aikštės, takai ir kiti elementai turi būti suprojektuoti taip, kad jie nesudarytų kliūčių ŽN. Bendruosius transporto infrastruktūros objektų reikalavimus nustato techninis reglamentas [17.18].

27. Miesto ir užmiesčio viešojo keleivių susisiekimo sistemos stotelės, persėdimo ir galiniai punktai turi būti suprojektuoti taip, kad ŽN galėtų be kliūčių savarankiškai naudotis viešojo transporto priemonėmis.

28. Bevariklio transporto takai ir kiti infrastruktūros objektai turi būti suprojektuoti ir įrengti taip, kad jais galėtų naudotis ŽN. Bendruosius bevariklio transporto sistemos reikalavimus nustato Bevariklio transporto įstatymas [17.3].

29. Visų rūšių įmonėse, įstaigose ir organizacijose, kuriose yra daugiau nei 50 darbo vietų, 2% jų turi būti įrengta taip, kad jose galėtų dirbti žmonės su negalia [17.1].

30. ŽN pritaikyti miesto aplinkos elementai turi būti pažymėti ŽN informacijos ženklu (B priedas).

V. PĖSČIŲJŲ TAKAI

31. Pėsčiųjų takai turi būti suprojektuoti taip, kad ŽN galėtų jais laisvai ir saugiai judėti.

32. Pastato ar statinio sklype turi būti pritaikyta trasa, vedanti nuo patekimo į sklypą iki pagrindinio įėjimo į pastatą ar statinį.

33. Pėsčiųjų tako plotis turi būti ne mažesnis kaip 1 200 mm. Pėsčiųjų tako išilginis nuolydis turi būti ne didesnis kaip 1:20 (5 %). Skersinis pėsčiųjų tako nuolydis turi būti ne didesnis kaip 1:30 (3,3%).

34. Pėsčiųjų takų, esančių pritaikytoje judėjimo trasoje, lygių skirtumai ir nelygumai neturi būti didesni kaip 20 mm. Dangų reikalavimai pateikti 133 p. Jei pėsčiųjų judėjimo trasoje tako nuolydis viršija 1:12 (5 %) ar nelygumai yra didesni nei 20 mm, turi būti įrengti pandusai, kurių dydžiai nurodyti 116–119 p.

35. Panduso juostos išilginis nuolydis turi būti ne didesnis kaip 1:12 (8,3 %). Panduso juosta turi būti tiesi ir be skersinio nuolydžio.

36. C ir D kategorijų gatvės susikirtimų su pėsčiųjų takais vietose turi būti pakeltos į takų lygį [17.18].

37. Šalia pėsčiųjų tako, ne rečiau kaip kas 150 m, turi būti įrengtos ŽN poilsio aikštelės su suoleliais. Šalia ilgo ištisinio pakilimo, artimo didžiausiam leistinam (33 p.), pėsčiųjų takų poilsio vietos turi būti įrengiamos ne rečiau kaip kas 60 m. Poilsio vietos turi būti ne mažesnio kaip 1 500 mm pločio ir 1 500 mm ilgio.

38. Pėsčiųjų takas turi būti įrengtas ne aukščiau kaip 150 mm virš gatvės važiuojamosios dalies. Jei B ir C kategorijų gatvėse [17.18] šaligatvis ir gatvės važiuojamoji dalis įrengti viename lygyje, jų riba turi būti pažymėta skirtingos faktūros ir skirtingos spalvos įspėjamąja juosta.

39. Pėsčiųjų takuose prieš lygio ar krypties pasikeitimus ir susikirtimų su gatvių važiuojamąja dalimi bei kitomis kliūtimis vietose turi būti įrengti 135 p. nurodytų savybių įspėjamieji paviršiai.

40. Į pėsčiųjų takus neturi išsikišti objektai, galintys tapti kliūtimi ŽN. Pėsčiųjų takuose sumontuoti objektai (šviestuvai, ženklai, durų uždarymo mechanizmai ir pan.) turi būti ne žemiau kaip 2 100 mm virš tako paviršiaus. Ant pėsčiųjų takų ar šaligatvių neturi būti dangčių, grotų, trapų ir kitų kliūčių, kyšančių aukščiau ar įleistų giliau kaip 10 mm nuo tako paviršiaus.

41. Tiltų, viadukų ir požeminių perėjų pėsčiųjų takai ir šaligatviai turi būti tokio pločio, nuolydžio, dangos ir kitų parametrų, kaip nustatyta šiame reglamente.

42. Kai pėsčiųjų takų, esančių ant tiltų, viadukų bei požeminėse perėjose, nuolydis yra didesnis, nei nustatyta šiame reglamente, būtina įrengti 116–119 p. nustatytų dydžių pandusus arba 125–128 p. nustatytų dydžių kėlimo įrenginius. Šalia požeminių perėjų laiptų turi būti įrengti šio reglamento 116–119 p. nustatytų dydžių pandusai arba 125–128 p. nustatytų dydžių kėlimo mechanizmai.

43. Tiltų, viadukų ir požeminių perėjų pėsčiųjų takai, laiptai, pandusai ir kiti elementai turi būti gerai apšviesti tamsiuoju paros metu, o požeminės jų dalys – nuolatos.

44. Pėsčiųjų takai, šaligatviai, laiptai, pandusai turi būti įrengti taip, kad ant jų nesikauptų vanduo ir kad jie neapledėtų.

45. Pėsčiųjų takai, perėjos, pandusai, laiptai ir kiti ŽN trasoje esantys elementai turi būti gerai apšviesti tamsiuoju paros metu.

VI. AUTOMOBILIŲ STOVĖJIMO AIKŠTELĖS IR GARAŽAI

46. Visų tipų automobilių stovėjimo aikštelėse ir garažuose (esančiuose prie pastatų, pavieniuose, požeminiuose ir daugiaaukščiuose) turi būti įrengta tiek ŽN automobilių vietų:

- 1 vieta, kai aikštelėje yra iki 15 vietų;
- 2 vietos, kai aikštelėje yra 16–50 vietų;
- 4 % vietų, kai aikštelėje yra daugiau kaip 50 vietų.

47. Sveikatos apsaugos ir sveikatos priežiūros įstaigų automobilių stovėjimo aikštelėse ŽN automobiliams turi būti pritaikyta 10 % vietų, bet ne mažiau kaip viena vieta.

48. Kai automobilių stovėjimo vietos įrengiamos prie gyvenamųjų namų, kiekvienam tame name įrengtam ŽN pritaikytam butui turi būti numatoma viena pritaikyta automobilio stovėjimo vieta.

49. ŽN automobiliams skirtos stovėjimo vietos, esančios prie tam tikrų objektų, turi būti planuojamos arčiausiai prie pagrindinio įėjimo į objektą iš visų aikštelėje esančių vietų bekliūtėje judėjimo trasoje. Autonominėse aikštelėse ar garažuose vietos ŽN automobiliams turi būti įrengiamos arčiausiai prie pritaikyto įėjimo į aikštelę ar garažą.

50. Tam tikro objekto automobilių stovėjimo aukštelėje atstumas nuo toliausiai esančios ŽN automobilio stovėjimo vietos iki pagrindinio įėjimo į objektą neturi būti didesnis nei 60 m. Kai to pasiekti negalima, ne didesniu kaip 30 m atstumu nuo pagrindinio įėjimo į objektą turi būti įrengta ne siauresnė kaip 2 400 mm ŽN išlaipinimo aikštelė šalia gatvės ar privažiavimo važiuojamosios dalies.

51. Pritaikyta judėjimo trasa nuo automobilio stovėjimo vietos iki pagrindinio įėjimo į objektą neturi kirsti gatvių ar privažiavimų važiuojamosios dalies.

52. ŽN automobilių stovėjimo vietose turi būti numatyta galimybė jam išlipti iš automobilio, įrengiant greta 1 500 mm pločio aikštelę. Ši aikštelė gali būti bendra dviem gretimoms automobilių stovėjimo vietoms.

53. Važiuojamosios dalies ir takų dangos nuolydis ŽN automobilių stovėjimo vietose neturi būti didesnis kaip 1:40 (2,5 %) bet kuria kryptimi.

54. Lygių skirtumas tarp automobilių stovėjimo vietų ir išlipimo aikštelės ar šaligatvio turi būti nuo 50 iki 150 mm.

55. Automobilių stovėjimo vietos ŽN automobiliams turi būti pažymėtos ant dangos horizontaliu ŽN informacijos ženklu (B priedas) ir vertikaliu ženklu su tokiu pat simboliu.

56. ŽN automobilių stovėjimo vietos turi būti gerai apšviestos tamsiuoju paros metu.

57. ŽN automobilių stovėjimo vietų dangų paviršiai turi atitikti 133 p. reikalavimus.

VII. NEGYVENAMIEJI PASTATAI

58. Viešuosiuose ir komerciniuose pastatuose turi būti užtikrinta galimybė ŽN į juos patekti, laisvai judėti ir naudotis visomis pagrindinėmis ir pagalbinėmis lankytojams skirtomis patalpomis. ŽN svarbių objektų sąrašas pateiktas šio reglamento A priede.

59. Viešuosiuose ir komerciniuose pastatuose ŽN turi būti pritaikytas pagrindinis įėjimas į pastatą (62, 64–68 p.), visos pagrindinės paskirties patalpos (kino teatre, teatre – žiūrovų salė, prekybos centre – prekybos salė, restorane – lankytojų salė, viešbučiuose – miegamieji kambariai ir t. t.), visos judėjimui skirtos patalpos (vestibiuliai, koridoriai, holai, laiptinės, liftai) ir visos kitos prie pagrindinės paskirties patalpų priskirtos lankytojų aptarnavimo patalpos (pvz.: teatrų, viešbučių drabužinės, barai, kavinės, spaudos, suvenyrų prekybos skyriai ir kt.). ŽN turi būti pritaikytas ir bent vienas lankytojams skirtas sanitarinis mazgas kiekviename pastato aukšte (žr. IX skyrių). ŽN turi būti pritaikyti visi evakuacijos iš pastatų keliai, išėjimai ir durys. Žmonių evakuacijos reikalavimai pateikti normose [17.39–41].

60. ŽN turi būti pritaikytas bent vienas taksofonas kiekvienoje pastate esančių taksofonų grupėje (žr. 140 p.).

61. Prieš laiptus, pandusus ir bet kokius kitus aukščio pasikeitimus pastatuose būtina įrengti įspėjamuosius paviršius (žr. 135 p.).

62. ŽN pritaikyti įėjimai į pastatus, judėjimo trasos, patalpos ir įrenginiai, ŽN pritaikytos vietos patalpose ir nuorodos į jas turi būti pažymėtos tarptautiniu ŽN ženklu (žr. B priedą).

63. Visose pagrindinės paskirties patalpose, judėjimui skirtose patalpose ir zonose, ŽN sanitariniuose mazguose bei visose kitose lankytojų aptarnavimo patalpose būtina įrengti pavojaus signalizaciją. Pavojaus signalas turi būti perduodamas garsu ir šviesa. Gaisrinės signalizacijos įrengimą reglamentuoja normos [41].

64. Pagrindinis įėjimas į pastatą ir prieigos prie jo turi būti įrengtos taip, kad ŽN nebūtų kliūčių patekti į pastato vidų. Jei prie pagrindinio įėjimo yra laiptai, greta jų turi būti įrengtas 116–119 p. nustatytų dydžių pandusas.

65. ŽN pritaikyto įėjimo durys turi būti varstomosios arba slankiojančiosios (atidaromos rankomis arba automatinės). Švaistinės durys tokiame įėjime neleidžiamos.

66. Prieš pagrindinio įėjimo duris turi būti įrengta lygi aikštelė, ne mažesnė kaip 1 500 mm x 1 500 mm. Durų slenkstis turi būti ne aukštesnis kaip 20 mm.

67. Jei prie pagrindinio įėjimo durų montuojami kojų valymo įtaisai, jie turi būti įgilinti, taip kad jų paviršius sutaptų su dangos paviršiumi.

68. Pastato prieangis (tambūras) turi būti tokio dydžio, kad, varstant duris, laisvas liktų ne mažesnis kaip 1 400 mm x 1 400 mm durų varčių nekliudomas plotas.

69. Pastatų koridoriai turi būti ne siauresni kaip 1 500 mm. Koridorius, kuriame yra bent vienerios durys, atsidarančios į koridorių, turi būti ne siauresnis kaip 1 800 mm. Koridorius, kuriame yra vienos priešais kitas į koridorių atsidarančios durys, turi būti ne siauresnis kaip 2 700 mm. Siauriausios koridoriaus vietos, kur judama tik tiesiai, neturi būti siauresnės kaip 1 000 mm ir ilgesnės kaip 9 000 mm.

70. Jei koridorius yra siauresnis kaip 1 800 mm, ne rečiau kaip kas 20 m būtina įrengti 1 800 mm pločio ir 2 400 mm ilgio vietas ŽN prasilenkti. Lygių skirtumai ir nelygumai koridoriuje turi būti ne didesni kaip 20 mm. Jei lygių skirtumai ar nelygumai yra didesni kaip 20 mm, koridoriuje turi būti įrengiami 116–119 p. nustatytų dydžių pandusai. Tose vietose, kur lygių skirtumai mažesni kaip 20 mm, turi būti įrengiami 1:2 nuolydžio nusklembti paviršiai ŽN vežimėliu pravažiuoti.

71. Prieš kiekvienas koridoriaus duris būtina palikti lygias aikšteles ŽN praeiti ar pravažiuoti (žr. C priedą).

72. ŽN pritaikytų laiptinių laiptatakiai turi būti tiesūs. ŽN judėjimo trasoje neturi būti sraigtinių ar suktų laiptų. Kiti laiptų reikalavimai pateikti 120–124 p.

73. Koridoriuose ir kitose patalpose žmonės su regėjimo sutrikimais turi būti apsaugoti nuo atsitrenkimo į žemai įrengtus atsikišusius elementus ir konstrukcijas. Jei koridoriuose žemiau kaip 2 100 mm ir aukščiau kaip 800 mm kabinami ženklai, šviestuvai ar kiti elementai, atsikišantys nuo sienos daugiau nei per 100 mm, po jais ant grindų būtina įrengti ne žemesnį kaip 50 mm bortelį arba perspėjantį barjerą, įtvirtintą ne aukščiau kaip 700 mm nuo grindų. Patalpose su nuožulniomis

lubomis, po laiptatakiais ar kitais elementais, kai patalpos aukštis po jais tampa mažesnis nei 2 100 mm, būtina įrengti nurodytų aukščiau dydžių perspėjantį bortelį, atitvarą ar barjerą.

74. Viešosios paskirties renginių (teatrų, kino teatrų, koncertų ir kitose) salėse, kuriose yra 50 ir daugiau vietų, turi būti šis skaičius vietų, pritaikytų vežimėliais važiuojantiems ŽN:

Salėse, kuriose yra iki 100 vietų, – 4 vietos ŽN;

101–200 vietų – 5 vietos ŽN;

201–300 vietų – 6 vietos ŽN;

301–400 vietų – 7 vietos ŽN;

401–500 vietų – 8 vietos ŽN;

per 500 vietų – 2% vietų ŽN.

Pusė ŽN skirtų vietų turi būti sugrupuotos po dvi, kitos – tolygiai išdėstytos patalpoje. Šios vietos turi būti bekliūtėje ŽN judėjimo trasoje, kuri turi būti ir evakuacijos iš patalpų kelias.

75. Vienai ŽN vietai turi būti palikta ne mažesnė kaip 1 200 x 850 mm dydžio aikštelė. Vietos ŽN turi būti tolygiai paskirstytos patalpoje ir išdėstytos prie pagrindinių takų. ŽN skirtų aikštelių grindys turi būti horizontalios, lygios, neslidžios. Tarpai tarp kėdžių eilių ŽN su vežimėliu atvažiuoti į savo vietas turi būti ne siauresni kaip 1 200 mm (tarp horizontaliai atlenktos sėdynės iki kitos kėdės nugarėlės).

76. ŽN judėjimo takai patalpose, jungiantys įėjimą į patalpą su ŽN skirtomis vietomis ir su scenos pakyla, turi būti ne siauresni kaip 1 500 mm. ŽN būtina užtikrinti galimybę pakilti į scenos pakylą, terasą, balkoną ir kitas lankytojams skirtas patalpų vietas, įrengiant pandusą ar specialias kėlimo priemones. Specialiosios techninės priemonės (keltuvai, turėklai, ženklai ir kt.), kurios įrengiamos ŽN judėjimo trasoje, neturi sumažinti reikalaujamojo evakuacinių takų pločio.

77. ŽN turi būti užtikrinta galimybė laisvai judėti po visas lankytojams skirtas patalpas. Tarpai tarp prekystalių, vitrinų, baldų, stelažų ir kitokių patalpose išdėstytų elementų turi būti ne siauresni kaip 1 500 mm. Plotis tarp šių elementų ŽN pravažiuoti neturi būti mažesnis nei 900 mm. Visose lankytojams skirtose patalpose turi būti paliktas ne mažesnis kaip 1 500 x 1 500 mm laisvas plotas ŽN judėti.

78. Lankytojų aptarnavimo vietose ŽN būtina užtikrinti galimybę laisvai judėti bei patogiai bendrauti su aptarnaujančiuoju personalu. Todėl skiriančiojo barjero (arba jo dalies) aukštis turi būti ne didesnis kaip 850 mm.

79. Viešųjų ir komercinių pastatų lankytojams skirtose patalpose ŽN turi būti laisvai pasiekiami visi lankytojams patiems naudotis skirti elementai. Prekės komercinių pastatų savitarnos salėse, knygos skaityklose ir bibliotekose bei būtini naudojimosi įtaisai (rankenėlės, svirtelės, mygtukai) turi būti išdėstyti ne žemiau kaip 500 mm ir ne aukščiau kaip 1 300 mm.

80. Kiekviename viešųjų pastatų aukšte ŽN turi būti pritaikytas bent vienas (atskirai vyrams ir moterims arba vienas – skirtas tiktai ŽN) sanitarinis mazgas. Kabinų patalpoje ŽN turi būti pritaikyta 5% kabinų, bet ne mažiau kaip viena kabina. Komerciniuose pastatuose, kurių prekybinis plotas didesnis nei 1 000 m^2, ŽN turi būti pritaikytas ne mažiau kaip vienas sanitarinis mazgas. Sanitarinių mazgų reikalavimai pateikti 105–115 p. Kiti sanitarinių mazgų reikalavimai nurodyti higienos normoje [17.33].

81. Visose maitinimo, ugdymo, švietimo, kultūros įstaigose lankytojams skirtose patalpose (kavinių, restoranų salėse, darželių, mokyklų klasėse, auditorijose, bibliotekų skaityklose) 5% visų lankytojams skirtų vietų, bet ne mažiau kaip viena vieta, turi būti pritaikyta ŽN. Šios vietos turi būti tolygiai paskirstytos visoje patalpoje ar atskirose jos vietose (pakyloje, balkone, terasoje).

82. Patalpose, kuriose įrengtos sėdimosios vietos lankytojams, ŽN turi būti užtikrinta galimybė patogiai naudotis patalpose esančiais stalais. Prie stalų ŽN skirtos vietos turi būti ne siauresnės kaip 900 mm. Stalų paviršius turi būti ne žemiau kaip 650 mm ir ne aukščiau kaip 850 mm. Po stalais turi būti palikta ne mažesnio kaip 700 mm aukščio, ne mažesnio kaip 750 mm pločio ir ne mažesnio kaip 500 mm gylio erdvė ŽN patogiai sėdėti.

83. Sveikatos priežiūros įstaigos turi būti pritaikytos ŽN. Jų teritorijose ŽN turi būti užtikrinta judėjimo ir patekimo į šias įstaigas galimybė. Įėjimai ir judėjimui skirtos patalpos, taip pat visos pagrindinės ir pagalbinės paskirties lankytojams skirtos patalpos (registracijos, laukimo

patalpos, palatos, procedūrų kabinetai, sanitariniai mazgai, vonios ir kt.) turi būti tokios, kad būtų užtikrintas laisvas ŽN judėjimas. Sveikatos priežiūros įstaigų įrengimo reikalavimai nustatyti reglamentuose [17.26–30, 17.32].

84. Įstaigose su sporto ir fizinės kultūros patalpomis ŽN turi būti sudarytos sąlygos patekti į bendrojo naudojimo (vestibiuliai, holai, laukiamieji, koridoriai ir kt.), pagrindines (sporto salės, baseinų vonios, persirengimo patalpos ir kt.) ir papildomas (kavinės, barai ir kt.) lankytojams skirtas patalpas.

85. ŽN turi būti užtikrinta galimybė naudotis baseinų voniomis. Tam turi būti įrengti tinkamų dydžių pandusai arba specialūs kėlimo mechanizmai ir ne siauresni kaip 900 mm laipteliai su turėklais abiejose jų pusėse.

86. Aplink sporto aikštes ŽN turi būti numatytos saugumo ir orientacijos juostos ŽN. Išilgai aikščių ilgųjų kraštinių jos turi būti ne siauresnės kaip 2 000 mm, išilgai aikščių trumpųjų kraštinių – ne siauresnės kaip 3 000 mm. Teniso aikštelėse išilgai jų ilgųjų kraštinių saugumo juostos turi būti ne siauresnės kaip 4 000 mm, išilgai jų trumpųjų kraštinių – ne siauresnės kaip 6 000 mm.

87. Aplink atvirų baseinų vonias turi būti įrengtas ne siauresnis kaip 2 500 mm, o aplink uždarų baseinų – ne siauresnis kaip 2 000 mm apėjimo takas. Vonių galuose šis takas turi būti ne siauresnis nei 3 500 mm.

88. Sporto ir baseinų salėse išilgai jų sienų bei išilgai patalpų, vedančių iš persirengimo patalpų į sales, turi būti įrengti 129–132 p. nurodytų dydžių turėklai.

89. Salėse ir aikštelėse, skirtose naudotis ŽN su regos sutrikimais, turi būti įrengta gera garso izoliacija (garsą sugeriančių medžiagų lubos, sienos iki 2 000 mm aukščio). Lauko aikšteles būtina apsaugoti nuo triukšmo želdinių juostomis [17.17].

90. Viešųjų ir komercinių pastatų mikroklimatas, apšviestumas, higieninės sąlygos ir inžinerinės sistemos turi būti saugios ir patogios naudotis. Pastatų gaisrinės saugos reikalavimus nustato reglamentai [17.39, 17.40, 17.41], higienos reikalavimus – higienos normos [17.32, 17.35, 17.37, 17.38], šildymo ir vėdinimo reikalavimus – reglamentas [17.19], mikroklimato – higienos norma [17.31], šiluminio komforto – higienos norma [17.34], apšviestumo – higienos norma [17.36] ir kt.

VIII. GYVENAMIEJI PASTATAI

91. Daugiabučiuose gyvenamuosiuose namuose būtina užtikrinti galimybę ŽN laisvai patekti į juose esančius pritaikytus butus (žr. 21–23 p.). Lifto neturinčiuose gyvenamuosiuose namuose butai ŽN turi būti planuojami pirmame pastato aukšte. Pritaikytuose butuose ŽN būtina užtikrinti galimybę laisvai judėti ir naudotis visomis buto patalpomis.

92. Prieigos prie tokių namų, angainės ir bendrojo naudojimo patalpos bei įrenginiai turi būti pritaikyti ŽN (žr. 62, 64–68, 119–127 p.).

93. Butai žmonėms su regos sutrikimais turi būti planuojami ne aukščiau ketvirto aukšto. Tokiuose butuose turi būti užtikrintos labai geros natūralaus apšviestumo sąlygos [17.36].

Butai žmonėms su klausos sutrikimais neturi būti planuojami pirmame ir paskutiniame pastatų aukštuose. Tokiuose butuose būtina įrengti skambutį su šviesos signalu.

94. Bute ŽN turi būti pritaikytos visos gyvenamosios ir pagalbinės patalpos (kambariai, virtuvės, sandėliukai, balkonai, terasos, lodžijos ir kt.), taip pat žmogui reikalingi buto įrenginiai bei baldai. Visuose ŽN pritaikytuose butuose turi būti įrengti telefonai. Rekomenduojama naudoti telefonus, turinčius mygtukinius numerių rinkiklius.

Žmonių su regos sutrikimais butuose turi būti įrengta ryšio tarp buto bei lauko durų sistema ir automatinė lauko durų atidarymo sistema.

95. ŽN pritaikyto buto gyvenamųjų kambarių vidutinė temperatūra turi būti ne žemesnė kaip 22 °C.

96. Valdymo ir kontrolės įtaisai (jungikliai, mygtukai, rankenos ir kt.) ŽN butuose turi būti išdėstyti pagal 79, 138 p. reikalavimus.

97. Namų, kuriuose yra ŽN pritaikytų butų, ir tokių butų durys turi atitikti 136, 137 p. reikalavimus.

98. Kiekvienoje ŽN pritaikyto buto patalpoje turi būti laisvas plotas, ne mažesnis kaip 1 500 mm x 1 500 mm, skirtas ŽN judėti. Tokiame bute turi būti paliktas laisvas plotas, ne mažesnis kaip 1 200 mm x 900 mm, skirtas vežimėliui laikyti ir persėsti. Tarpai tarp sienų, baldų ir kitų buto elementų turi būti ne siauresni kaip 900 mm.

99. Spintų, lentynų, nišų gylis ŽN bute turi būti ne didesnis kaip 600 mm. Kabyklos, lentynos, spintelės ir kiti elementai turi būti įrengti ne aukščiau kaip 1 400 mm nuo grindų paviršiaus. Atstumai tarp lentynų turi būti ne mažesni kaip 250 mm. Apatinės lentynos turi būti ne žemiau kaip 300 mm nuo grindų paviršiaus.

Virš nevaikštančio žmogaus lovos būtina pritvirtinti persėdimo iš vežimėlio įtaisą.

100. ŽN butuose virtuvės patalpa turi būti ne mažesnė kaip 9 m^2, o dviejų kambarių ir didesniuose butuose – ne mažesnė kaip 12 m^2.

101. Virtuvėse, valgomuosiuose ir kituose kambariuose stalai bei kiti darbo paviršiai turi būti įrengti pagal 82 p. reikalavimus. Po baldais ir kitais įrenginiais, stovinčiais ant grindų, reikia palikti ne mažesnio kaip 300 mm aukščio ir ne mažesnio kaip 150 mm gylio erdvę vežimėlyje sėdinčio žmogaus pėdoms.

102. Sanitarinės patalpos ŽN butuose turi būti įrengiamos pagal 105–115 p. reikalavimus.

103. Kiekviename ŽN pritaikytame bute turi būti įrengtas dengtas balkonas, lodžija, terasa arba kiemelis. Jų dydis turi būti toks, kad leistų ŽN vežimėlyje laisvai manevruoti patalpoje (98 p.). Sutrikusios regos žmogaus buto balkonas ar lodžija turi būti ne mažesnio kaip 1 800 mm gylio. ŽN buto balkonas ar lodžija turi būti atitverti apsauginiais turėklais, įrengtais ne mažesniame kaip 1 100 mm aukštyje. Gėlių vazonėlių, lovelių ar kitų elementų viršus turi būti 850 mm aukštyje nuo balkono ar lodžijos grindų. Apsauginiai turėklai turi būti ir gėlių lovelių vietoje.

104. Kai ŽN bute įrengtas sandėliukas, jis turi būti ne mažesnio kaip 1 400 mm pločio ir ne mažesnio nei 1 400 mm ilgio. Takas tarp lentynų turi būti ne siauresnis kaip 900 mm. Nišose įrengtų sandėliukų gylis turi būti ne didesnis kaip 750 mm.

IX. SANITARINĖS PATALPOS

105. Duris į tualetų, prausyklų patalpas ir ŽN pritaikytas tualetų kabinas būtina įrengti, kaip nustatyta 136, 137 p.

106. Tualeto kabinų patalpoje takas palei kabinas turi būti ne siauresnis kaip 1 500 mm. ŽN pritaikytos kabinos dydis turi būti toks, kad, sumontavus būtinus prietaisus (unitazą, kriauklę, dušą ir kt.), kabinoje liktų laisvas 1 500 mm skersmens plotas vežimėliui važiuoti. Būtina įvertinti tai, kad važiuojant po kai kuriais sanitariniais prietaisais gali palįsti priekiniai vežimėlio rateliai.

107. Unitazas turi būti pastatytas taip, kad iš vieno jo šono liktų ne siauresnis kaip 900 mm tarpas vežimėliui pastatyti. Unitazas turi būti pastatytas ne arčiau kaip 300 mm iki šoninės sienos ar pertvaros. Unitazo viršus turi būti 430–520 mm aukštyje nuo grindų paviršiaus. Šalia unitazo ant kabinos sienos 1 000–1 200 mm nuo grindų paviršiaus būtina pritvirtinti 2–3 kablius viršutiniams drabužiams, ramentams ar krepšiui pakabinti. Abipus unitazo 800 mm–900 mm aukštyje nuo grindų turi būti įrengti atlenkiami ar pasukami horizontalūs turėklai su alkūnramsčiais. Ant kabinos sienos būtina įrengti lanksčią dušo žarną su dušo galvute, grindyse – angą vandeniui išbėgti. ŽN pritaikytos kabinos durys turi atsidaryti į išorę.

108. Be anksčiau aprašytos ŽN pritaikytos kabinos, horizontalius turėklus su alkūnramsčiais 800–900 mm aukštyje abipus unitazo būtina įrengti dar vienoje iš kabinų, jei sanitariniame mazge yra daugiau kaip viena kabina.

109. Jei lankytojams skirtame sanitariniame mazge yra pisuarų, bent vienas iš jų turi būti pritaikytas ŽN. Toks pisuaras turi būti pakabintas ne arčiau kaip 300 mm nuo šone esančios sienos 400–520 mm aukštyje nuo grindų paviršiaus. Abipus pisuaro ir virš jo 700–1 100 mm aukštyje būtina įrengti horizontalius turėklus (129–132 p.).

110. Praustuvų patalpoje ŽN turi būti pritaikytas ne mažiau kaip vienas praustuvas. Jis turi būti pakabintas ne arčiau kaip 300 mm nuo šoninės sienos; praustuvo viršus turi būti 750–850 mm aukštyje nuo grindų paviršiaus. Prieš praustuvą būtina palikti ne mažesnę kaip 1 200 mm x 900 mm dydžio aikštelę ŽN su vežimėliu privažiuoti. Abipus ŽN pritaikyto praustuvo 800 mm–900 mm aukštyje reikia pritvirtinti turėklus (129–132 p.).

111. Sanitarinėse patalpose, pritaikytose ŽN, veidrodžiai turi būti pakabinti taip, kad apatinė atspindžio paviršiaus briauna būtų ne aukščiau kaip 850 mm nuo grindų paviršiaus. Rankšluosčius, rankų džiovintuvus, popieriaus, muilo laikiklius ir kitus elementus būtina kabinti 850–1 200 mm aukštyje nuo grindų.

112. Tuose viešuosiuose objektuose (sveikatos priežiūros įstaigų, baseinų, sporto, sveikatingumo ir kt.), kuriuose lankytojams yra įrengti dušai, bent viena dušo kabina turi būti pritaikyta ŽN.

ŽN pritaikyta dušo kabina, jei joje yra tik dušas, turi būti ne mažesnė kaip 1 500 x 900 mm. Dušo kabinoje gali būti įrengtas dušas, praustuvas, unitazas ir suolelis. Suolelis turi būti pritvirtintas prie sienos 400–480 mm aukštyje. Dušo galvutė turi būti sujungta su lanksčia žarna, o ne pritvirtinta stacionariai. Dušo galvutės žarna turi būti ne trumpesnė kaip 1 500 mm. Ant dušo kabinos sienų turi būti horizontalūs ir vertikalūs turėklai (129–132 p.).

Jei ŽN ant pritaikytos dušo kabinos grindų įrengiami nusklembti borteliai vandeniui sulaikyti, jie turi būti ne aukštesni kaip 20 mm. Kabinos grindys gali būti įrengtos su nuolydžiu ir be bortelių.

113. Tuose viešuosiuose objektuose, kuriuose yra lankytojams skirtos vonios (sveikatos priežiūros įstaigų, sanatorijų, pirčių ir kt.), bent viena vonios patalpa turi būti pritaikyta ŽN. Tokioje patalpoje, be vonios, gali būti įrengtas unitazas, praustuvas, suolelis, spintelė ar drabužių kabykla, ŽN vežimėlio aikštelė. Pati vonia turi būti 1 700 mm ilgio ir 750 mm pločio, 450–650 mm aukščio su ne trumpesne kaip 1 500 mm ilgio dušo žarna. Virš vonios turi būti stacionari arba uždedama ir stumdoma sėdynė.

Ant sienų šalia vonios 800–900 mm aukštyje būtina įrengti turėklus (129–132 p.). Virš vonios rekomenduojama įtvirtinti persėdimo iš vežimėlio į vonią įtaisą.

114. Prieš ŽN pritaikytą dušo kabiną ir vonios patalpą būtina palikti ne mažesnę kaip 1 200 x 900 mm aikštelę vežimėliui privažiuoti, jei tokia aikštelė nenumatyta pačioje dušo ar vonios patalpoje.

115. Praustuvų, dušų, vonių čiaupai turi būti svirtiniai. Unitazų ir pisuarų vandens nuleidimo įtaisai turi būti patogūs naudotis ŽN. Jie gali būti mechaniniai ar automatiniai.

X. TERITORIJŲ IR PASTATŲ ELEMENTAI

116. ŽN pritaikytas panduso plotis turi būti ne mažesnis kaip 1 200 mm, matuojant atstumą tarp turėklų ir tarp apsauginių bortelių.

117. ŽN pritaikyto panduso išilginis nuolydis turi būti ne didesnis kaip 1:12 (8,3%), vienos ištisinės juostos ilgis ne didesnis kaip 9 000 mm ir pakilimo aukštis ne didesnis kaip 750 mm. Panduso juostos skersinis nuolydis neleidžiamas.

118. ŽN pritaikyto panduso pradžioje bei pabaigoje ir ten, kur panduso juosta keičia kryptį, turi būti įrengta poilsio aikštelė ne mažesnė kaip 1 500 x 1 500 mm. Kai panduso juosta nekeičia krypties, ne rečiau kaip kas 9 000 mm panduso juostos ilgio ir ne rečiau kaip kas 750 mm vertikalaus pakilimo turi būti įrengta poilsio aikštelė, kurios ilgis būtų ne mažesnis nei 1 500 mm, o plotis ne mažesnis už panduso juostos plotį.

Panduso ir kiekvienos jo juostos viršuje bei apačioje turi būti įrengtas įspėjamasis paviršius (žr. 134 p.). Įspėjamasis paviršius turi būti panduso pločio ir 600 mm ilgio.

119. Abiejose panduso juostos ir aikštelių pusėse turi būti įrengti ištisiniai turėklai (žr. 129–132 p.). Abipus kiekvienos panduso juostos ir aplink aikšteles, jei jos yra ne prie sienos, turi būti įrengti ne žemesni kaip 50 mm borteliai. Panduso juostų ir aikštelių paviršius turi būti įrengtas iš kietos, šiurkščios, neslidžios medžiagos (žr. 133 p.).

120. ŽN pritaikytų laiptų pakopos turi būti ne žemesnės kaip 75 mm ir ne aukštesnės kaip 150 mm, pakopų plotis turi būti ne mažesnis kaip 300 mm. Visos to paties laiptatakio pakopos turi būti vienodo aukščio ir vienodo pločio. Nedengtų lauko laiptų pakopos turi būti ne aukštesnės kaip 120 mm ir ne siauresnės kaip 400 mm. Lauko laiptai ir prieigos prie jų turi būti įrengti taip, kad ant jų nesikauptų vanduo.

121. ŽN pritaikytų laiptų pakopų briaunos gali būti suapvalintos ne didesniu kaip 15 mm spinduliu. Pakopos turi būti uždaros, kiekvienos jų briauna nuo pagrindo gali išsikišti į priekį ne daugiau kaip per 30 mm. Išilgai kiekvieno laiptatakio ar grupės pakopų, jei jų daugiau kaip trys, būtina įrengti turėklus (129–132 p.).

122. Jei ŽN pritaikytų laiptų aikštelėje iš šono yra durys, jos turi būti ne arčiau kaip per 300 mm nuo artimiausios laiptų pakopos briaunos. Prieš duris būtina palikti aikštelę ŽN judėti (C priedas).

123. ŽN pritaikytose laiptinėse, išskyrus butų laiptines, kiekvieno laiptatakio viršuje ir apačioje turi būti įrengti įspėjamieji paviršiai (135 p.). Įspėjamasis paviršius turi būti laptatakio pločio bei 600 mm ilgio, atitraukiant nuo artimiausios pakopos briaunos per vienos pakopos plotį. Įspėjamuosius paviršius būtina įrengti ir lauko laiptų laiptatakių viršuje bei apačioje. ŽN pritaikytų laiptų paviršius turi būti kietas, šiurkštus, neslidus (žr. 133, 134 p.).

Jei lauko ar vidaus laiptai yra platesni kaip 2 400 mm, kas 1 200–2 400 mm jų pločio būtina įrengti turėklus lygiagrečiai pagrindinei judėjimo laiptais krypčiai (129–132 p.).

124. Aukštis nuo laiptų pakopų ir laiptų aikštelių paviršiaus iki lubų konstrukcijos ar laiptinėse pakabintų elementų (šviestuvų, vizualinės informacijos ženklų ir pan.) apatinių briaunų turi būti ne mažesnis kaip 2 100 mm.

125. ŽN pritaikyto lifto kabina turi būti ne siauresnė kaip 1 100 mm ir ne mažesnio kaip 1 400 mm gylio. Lifto durų anga turi būti ne siauresnė kaip 850 mm (136, 137 p.).

126. Priešais liftą turi būti palikta ne mažesnė kaip 1 500 x 1 500 mm laisva aikštelė, neskaitant tako pločio. Jei liftas yra tiesiai prieš laiptus, atstumas nuo lifto durų angos iki artimiausios laiptų pakopos briaunos turi būti ne mažesnis kaip 2 400 mm. Atstumas tarp liftų, esančių vienas prieš kitą, turi būti ne mažesnis kaip 3 000 mm.

127. Aukščio skirtumas tarp sustojusio lifto kabinos grindų ir priešais liftą esančios aikštelės grindų turi būti ne didesnis kaip 20 mm. Lifto kabinos grindys turi atitikti 133, 134 p. reikalavimus.

128. Lifto iškvietimo ir valdymo mygtukai turi būti sumontuoti 900–1 200 mm aukštyje nuo grindų. Mažiausias mygtuko skersmuo – 18 mm, mažiausias atstumas tarp mygtukų – 15 mm. Ant lifto kabinos sienų 900 mm aukštyje nuo grindų būtina įrengti turėklus. Jų reikalavimai pateikti 129–132 p. Ant lifto iškvietimo ir valdymo prietaisų esanti informacija bei ženklai turi būti pateikti ir taktiline forma – Brailio raštu.

129. Turėklai turi būti įrengti dvigubi: viršutiniai tvirtinami 900–950 mm aukštyje, apatiniai – 650–750 mm aukštyje nuo laiptų pakopų ar panduso juostos plokštumos.

130. Turėklai iš vidinės laiptų ar panduso pusės turi būti ištisiniai. Jei turėklai iš laiptų ar panduso išorinės pusės nėra ištisiniai, būtina 300 mm pratęsti juos į viršutinę ir 300 mm į apatinę laiptų ar panduso aikštelę. Turėklai turi būti lygiagretūs su laiptų ar panduso pakilimo plokštuma, o pratęstos jų dalys – lygiagrečios su aikštelės paviršiumi (t. y. horizontalios).

131. Turėklų paviršius turi būti lygus, ištisinis ir be išsikišimų. Turėklų stveriamoji konstrukcija turi būti patogi suimti ranka. Tam būtina naudoti 30–50 mm skersmens elipsės, ovalo ar apskritimo formos skerspjūvio turėklus arba ne platesnius kaip 40 mm stačiakampio formos skerspjūvio turėklus. Turėklų galai turi būti suapvalinti ar užlenkti į sienos, atramos ar grindų pusę. Rekomenduojama naudoti medinius, plastiku aptrauktus metalinius, plastikinius ar kitos malonios liesti medžiagos turėklus.

132. Tarp turėklo ir sienos paviršiaus turi būti paliktas ne siauresnis kaip 40–50 mm tarpas. Šiame tarpe neturi būti šiurkščių paviršių, aštrių elementų ar kyšančių konstrukcijų. Turėklai turi būti gerai įtvirtinti: jie neturi klibėti, linkti ar sukinėtis aplink savo ašį.

133. ŽN judėjimo trasų paviršiai turi būti lygūs, kieti, pakankamai šiurkštūs, neslidūs, neklampūs, iš nebirių (ne smėlio, ne žvyro) ir saikingai rievėtų medžiagų. Dangos iš plokščių ar

plytelių turi būti lygios, siūlės tarp plytelių ne platesnės nei 15 mm. ŽN pritaikytose trasose ir zonose esančių grotų, dangčių ir pan. kiaurymės negali būti platesnės kaip 15 mm.

134. Jei ŽN pritaikytose patalpose tiesiami kilimai ar kiliminės dangos, jie turi būti pakankamai standūs, kieti, vienodos tekstūros, vienodo pūko ilgio, bet ne ilgesnio kaip 13 mm. Kilimai turi būti pritvirtinti prie pagrindo visu plotu.

135. ŽN judėjimo trasose įrengiami įspėjamieji paviršiai rekomenduojami tokio reljefo:

– lygiagrečių juostelių (4–5 mm aukščio, 20–25 mm pločio, išdėstytų kas 40–60 mm), skirto judėjimo krypčiai ar krypties pasikeitimui pažymėti;

– apvalių kauburėlių (kauburėlių skersmuo 20–25 mm, aukštis 4–5 mm, atstumai tarp centrų 60 mm), skirto įspėti apie priekyje esančius aukščio pasikeitimus (laiptus arba pandusus).

Pastatų vidaus įspėjamieji paviršiai nuo gretimų paviršių turi skirtis savo kietumu, tamprumu ar garsu, sklindančiu nuo jų paviršiaus.

Ant ŽN judėjimo trasoje ar greta jos esančių kliūčių (stulpų, atramų, medžių kamienų ir kt.) 1 500–1 700 mm aukštyje nuo žemės paviršiaus turi būti įrengiama perspėjanti ryškios spalvos 150 mm pločio juosta. Prieš tokias kliūtis turi būti įrengiami įspėjamieji paviršiai.

136. ŽN pritaikytų durų, jas atidarius, angos bekliūtis plotis, matuojant tarp varčios ir staktos vidaus, turi būti ne mažesnis kaip 850 mm. Jei durys yra dvivėrės neautomatinės, varstomosios varčios plotis turi būti toks, kad ją atidarius bekliūtis angos plotis būtų ne mažesnis kaip 850 mm. Slenksčiai ties lauko durimis turi būti įrengiami ne aukštesni nei 20 mm. Durys pastato viduje turi būti be slenksčių.

Prie durų, kurios atsidaro ne automatiškai, būtina palikti aikštelę ŽN vežimėliui važiuoti (žr. C priedą).

137. Jei lauko duryse įrengiamas langelis, jis turi būti įstiklintas smūgiams atspariu stiklu, o langelio apačia turi būti ne aukščiau kaip 900 mm nuo grindų paviršiaus.

Stiklinės lauko durys turi būti iš smūgiams atsparaus stiklo. 1 200–1 600 mm aukštyje nuo grindų stiklinė durų plokštuma turi būti pažymėta ryškios spalvos juosta. Taip pat turi būti pažymėtos stiklinės sienos, vitrinos ir kitokie stiklo elementai, esantys greta durų.

Rankenas, užraktus, grandinėles ir pan. elementus būtina įtaisyti ne aukščiau kaip 1 200 mm nuo grindų paviršiaus.

138. Langai sienose turi būti suprojektuoti taip, kad jų stiklo plokštuma būtų 900–1 200 mm aukštyje nuo grindų paviršiaus. Langų rankenos turi būti lengvai sukiojamos (iki 20 N jėga). Rekomenduojamos svirtinės rankenos, kurios turi būti įtaisytos ne aukščiau kaip 1 300 mm nuo grindų paviršiaus.

139. Elektros jungikliai, kištukiniai lizdai, skambučių mygtukai ir kiti valdymo įtaisai, skirti naudotis ŽN, turi būti įrengti ne žemiau kaip 500 mm, ne aukščiau kaip 1 300 mm nuo grindų paviršiaus ir ne arčiau kaip 300 mm nuo artimiausio baldo ar vidinio sienos kampo. Vienoje vietoje galima sugrupuoti ne daugiau kaip po du jungiklius ar kištukinius lizdus.

140. ŽN pritaikyta taksofono ar bankomato kabina turi būti ne mažesnio kaip 900 mm pločio ir ne mažesnio kaip 1 400 mm gylio. Jei taksofonai ar bankomatai yra ne kabinose, prieš ŽFT pritaikytą aparatą būtina palikti ne mažesnio kaip 800 mm pločio ir ne mažesnio nei 1 200 mm gylio aikštelę ŽN privažiuoti vežimėliu.

Taksofono ar bankomato skaičių rinkiklis, ragelis, kortelės įkišimo, monetų įmetimo ir banknotų paėmimo anga turi būti ne aukščiau kaip 1 300 mm nuo grindų ar šaligatvio paviršiaus. Taksofono laidas nuo aparato iki ragelio turi būti ne trumpesnis kaip 750 mm.

141. ŽN pritaikyti pastatai ir teritorijos, patalpos, elementai ir kiti objektai (takai, automobilių stovėjimo vietos, įėjimai į pastatus, tualetų kabinos ir kt.) turi būti pažymėti ŽN informaciniu ženklu (žr. B priedą).

142. ŽN informacijos ženklai, nuorodos, užrašai, schemos turi būti įrengti 1 500–4 500 mm nuo grindų ar šaligatvio paviršiaus. Prie durų šie ženklai turi būti kabinami ant sienos iš tos pusės, kur yra durų rankena. Pakabinti ŽN informacijos ženklai neturi sumažinti ŽN judėjimo trasų mažiausių leistinų pločių bei aukščių, manevrams skirtų aikštelių mažiausių plotų ar kitaip kliudyti ŽN.

143. ŽN informacijos ženklų, nuorodų, užrašų, schemų raidės, skaičiai, matmenys, piešiniai turi būti kontrastingi (šviesūs tamsiame fone arba atvirkščiai), ženklų paviršius matinis, neblizgus. Šriftas turi būti aiškus ir gerai įskaitomas. Raidžių ir skaitmenų, skirtų skaityti iš 10 m atstumo, aukštis turi būti 120–150 mm, skaitomų iš 20 m atstumo – 200–250 mm, skaitomų iš 40 m – 500–600 mm.

ŽN informacijos ženklai turi būti ne mažesni kaip 150 x 150 mm. Ant informacijos ženklų, įrengtų ŽN pasiekiamumo zonoje (79, 138 p.), esanti informacija turi būti pateikta ir taktiline forma – Brailio raštu.

_____

A priedas (privalomasis)

ŽMONĖMS SU NEGALIA SVARBIŲ OBJEKTŲ SĄRAŠAS
(pagal Statinių kadastro matavimų ir apskaitos metodiką – Žin., 1999, Nr. 74-2265)

1. Susisiekimo infrastruktūros objektai (gatvės, keliai, perėjos, šaligatviai, automobilių stovėjimo aikštelės ir kt.).

2. Gyvenamieji pastatai (daugiabučiai gyvenamieji namai).

3. Viešbučių pastatai (viešbučiai, moteliai ir kt.).

4. Administraciniai pastatai (bankas, paštas, valstybės ir savivaldybių įstaigos, ambasados, teismai ir kitų įstaigų bei organizacijų pastatai).

5. Prekybos pastatai (parduotuvės, degalinės, vaistinės, prekybos paviljonai ir kt.).

6. Paslaugų pastatai, skirti paslaugoms teikti bei buitiniam aptarnavimui (pirtys, skalbyklos, kirpyklos, taisyklos, grožio salonai ir kt.).

7. Maitinimo pastatai (valgyklos, restoranai, kavinės, barai bei kt.).

8. Transporto pastatai (oro uostų, jūrų ir upių laivyno, geležinkelio ir autobusų stočių, muitinių pastatai ir kt.).

9. Garažų pastatai, skirti transporto priemonėms laikyti.

10. Gamybos, pramonės pastatai, kuriuose yra darbo vietos ŽN.

11. Kultūros pastatai (kino teatrai, kultūros namai, klubai, teatrai, bibliotekos, muziejai, parodos, archyvai, planetariumai).

12. Mokslo pastatai, skirti švietimo ir mokslo tikslams (institutai bei mokslo tyrimo įstaigos, bendrojo lavinimo, profesinės ir aukštosios mokyklos, vaikų lopšeliai, darželiai, laboratorijos, observatorijos ir kt.).

13. Gydymo pastatai, kuriuose teikiama gydymo pagalba ir priežiūra sergantiems žmonėms (ligoninės, klinikos, poliklinikos, sanatorijos, reabilitacijos centrai, gydyklos, slaugos namai ir kt.).

14. Poilsio pastatai ir teritorijos (kempingai, poilsio namai, vasarnamiai, parkai, skverai ir kt.).

15. Sporto pastatai (sporto halės, salės, teniso kortai, baseinai, čiuožyklos, jachtklubai, stadionai, šaudyklos, manieže ir kt.).

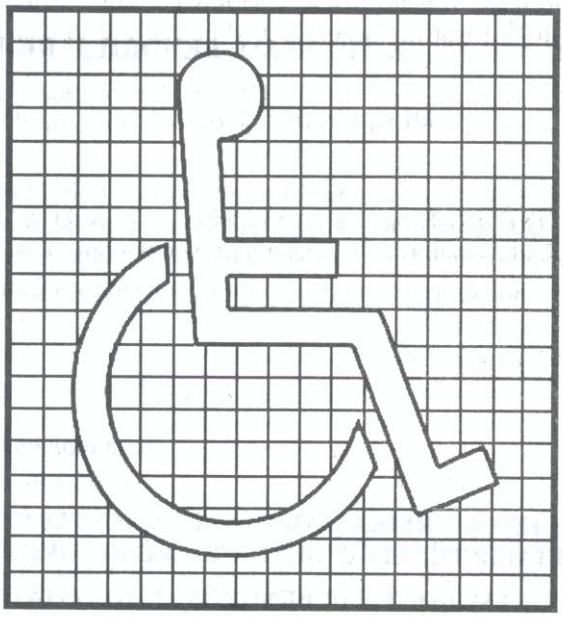
16. Religiniai pastatai (bažnyčios, cerkvės, koplyčios, sinagogos, maldos namai, katedros, vienuolynai, klebonijos).

17. Specialiosios paskirties pastatai (policijos ir gaisrinės tarnybos, tardymo izoliatoriai, blaivyklos, kalėjimai, slėptuvės ir kt.).

B priedas (privalomasis)

ŽMONIŲ SU NEGALIA INFORMACIJOS ŽENKLAS

C priedas (privalomasis)

ŽMONIŲ SU NEGALIA MANEVRAVIMO AIKŠTELĖ PRIEŠ DURIS

Mažiausias atstumas nuo durų varstomosios dalies krašto iki šoninės sienos ar kitos kliūties, mm	Mažiausias atstumas iki durų varčios plokštumos, mm
A	B
250	1700
300	1650
350	1600
400	1550
450	1500

D priedas (rekomenduojamasis)

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Tarptautinė standartų organizacija (TSO). Techninis pranešimas ISO/TR 9527:1994(E) Pastatų statyba – Žmonių su negalia poreikiai pastatuose – projektavimo rekomendacijos. (International Organization of Standardization (ISO). Technical Report ISO/TR 9527:1994(E) Building construction – Needs of the Disabled People in Buildings – Design Guidelines).

2. JAV Kliūčių architektūroje ir transporte atitikimo taryba. Amerikiečių su negalia aktas. Pastatų ir statinių pritaikymo rekomendacijos. 1191 dalies priedas, Federalinis registras/56 tomas, Nr. 14/1991. (U. S. Architectural & Transportation Barriers Compliance Board. Americans with Disabilities Act (ADA). Accessibility Guidelines for Buildings and Facilities. Appendix to Part 1191, Federal Register/vol.56, No.14/1991).

3. G. Stauskis, Č. Paliukas. Aplinka visiems. Gyvenamieji ir visuomeniniai pastatai bei aplinka, pritaikyti žmonėms su fiziniais trūkumais. Iliustruotas rekomendacijų albumas. Vilnius, Architektūra, 1995. 110 p., iliustr.

4. G. Stauskis, D. Aksomitas. Lietuvos žmonių su negalia aplinkos pritaikymo asociacijos interneto tinklapis „Aplinka visiems“ www.aplinka-visiems.lt. Vilnius, 2000.

_____